

**Ocena dorobku naukowego i rozprawy habilitacyjnej dr Kamili Wojdyło w
związku z postępowaniem o nadanie jej stopnia naukowego doktora
habilitowanego nauk społecznych w zakresie psychologii**

Dane o Habilitantce

Dr Kamila Wojdyło ukończyła studia w zakresie psychologii w Instytucie Psychologii, Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu im A. Mickiewicza w 2000 roku (tytuł pracy magisterskiej: *Wpływ komunikatów niewerbalnych i cech sytuacji na spostrzeganie społeczne*). Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie psychologii otrzymała w roku 2005 na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Pracoholizm. Niektóre wyznaczniki uporczywości działania* napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Wiesława Łukaszewskiego i obronionej w Szkole Wyższej Psychologii Społecznej w Warszawie.

Od roku 2014 pracuje na stanowisku adiunkta w Instytucie Psychologii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie.

Charakterystyka osiągnięcia naukowego

Jako osiągnięcie naukowe (zgodnie z Ustawą z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki [ze zmianami z dnia 18. 03.2011 r.]) Habilitantka wskazała jednotematyczny cykl publikacji pod ogólnym tytułem *Uzależnienie od pracy (work craving) – koncepcja, tryby samoregulacji oraz implikacje teoretyczne i praktyczne*, obejmujący 10 artykułów (w tym 4 autorskie i 6 współautorskich; 6 z nich zostało opublikowanych w języku angielskim, 4 w języku polskim). W przypadku artykułów wieloautorskich wkład Habilitantki szacowany jest od 50% do 70%. Artykuły zostały opublikowane w takich czasopismach jak: PLOS ONE (impact factor = 3,6), *Journal of Behavioral Addictions* (impact factor = 2.49) czy *Basic and Applied Social Psychology* (impact factor = 1.13).

Opinia

Prace badawcze dr Kamili Wojdyło koncentrują się wokół problematyki uzależnienia od

pracy. Zbiór tekstów wskazanych jako osiągnięcie naukowe jest spójny, budowany konsekwentnie od początku jej działalności naukowej. Obejmuje zarówno prace o charakterze koncepcyjnym (np. *Work craving – teoria uzależnienia od pracy*; Nauka, 2013, 3, 87–97), empirycznym (np. *Do I feel ill because I crave for work or do I crave for work because I feel ill? A longitudinal analysis of work craving, self-regulation and health*; Journal of Behavioral Addictions, 2016, 5(1), 90–99), a także te, w których prezentowane są problemy pomiaru zjawiska pracoholizmu (np. *Work craving: A conceptualization and measurement*; Basic and Applied Social Psychology, 2013, 35(6), 547–568). Wszystkie prace są świadectwem tego, że Habilitantka umiejętnie potrafi włączyć się w istniejący nurt badań, poddać refleksji dotychczasowe wyniki i zaproponować własny punkt widzenia.

Tym, co zwróciło szczególnie moją uwagę to dbałość o ujednoczenie i wprowadzenie do rodzimej literatury jasnej terminologii dotyczącej zjawiska uzależnienia od pracy. W tym kontekście szczególnie cenię sobie niewielki tekst pt. *Pracoholizm – istota konstrukt i trafność nomenklatury jako aktualne problemy w badaniach nad zjawiskiem. Komentarz do Staszczuk i Tokarz* (Roczniki Psychologiczne, 2015, 4, 541–546), w którym Autorka punkt po punkcie jasno wskazała, że pojęcie pracoholizmu często stosuje się do opisu zjawisk niezwiązanych z uzależnieniem od pracy, że w zakres tego pojęcia włącza się wymiary opisujące po prostu ciężką pracę (np. czas pracy), a konsekwencją tego jest „...dowolność w doborze wskaźników zjawiska, które bezzasadnie nazywa się ‘pracoholizmem’” (s. 545). Podsumowując stwierdza wyraźnie, że „... czynniki nieróżnicujące pracoholików od innych osób z wysokim zaangażowaniem w pracę, ale zdrowych, nie należą do czynników koniecznych w definiowaniu pracoholizmu” (s. 545). Ten punkt widzenia klarownie opisuje sposób ujmowania zjawiska pracoholizmu przez Habilitantkę (por. też *Workaholism“ does not always mean workaholism...? – about the controversive nomenclature in the research on work addiction*; Polish Psychological Bulletin, 2015, 1, 133–136).

Dostrzegając rozbieżność między stosowaną terminologią a sposobem operacjonalizacji pracoholizmu dr Wojdyło zaproponowała koncepcję uzależnienia od pracy ujmującą zarówno komponenty zjawiska jak i wyjaśniającą patomechanizm uzależnienia. Przyjęła, że zjawisko to nie jest tożsame z obsesją/kompulsją pracy, zweryfikowała czteroczynnikową strukturę komponentów uzależnienia od pracy

(obsesyjno-kompulsyjne pożądanie pracy, nadkompensacja niskiego poczucia własnej wartości, unikanie/redukcja emocji negatywnych, neurotyczny perfekcjonizm), opracowała model trybów samoregulacji uzależnienia od pracy i wykazała empirycznie, że procesy samoregulacji i samokontroli pozwalają wyjaśnić patomechanizmy uzależnienia od pracy oraz różnice między uzależnieniem od pracy a pasją pracy. Zgadzam się ze stanowiskiem Habilitantki przedstawionym w Autoreferacie, że „czterowymiarowe ujęcie struktury komponentów uzależnienia od pracy wykracza poza ograniczenia eksplanacyjno-predykcyjne dotychczasowych koncepcji obsesji/kompulsji pracy, gdyż wyjaśnia sposób, w jaki obsesyjno-kompulsyjny styl pracy podtrzymuje procesy uzależnienia” (s. 12). Powstała w ten sposób spójna koncepcja, poparta wynikami badań empirycznych (por. np. *Work craving – teoria uzależnienia od pracy*; Nauka, 2013, 3, 87–97).

Interesująca jest również propozycja trybów samoregulacji pozwalających różnicować *work craving* od pasji pracy (por. np. *The firepower of work craving: When self-control is burning under the rubble of self-regulation*; PLOS ONE, 2017, 12(1). Hipoteza o interakcji niskiego poziomu samoregulacji (zaburzonej samoregulacji) i wysokiego poziomu samokontroli w związku z uzależnieniem od pracy i niskim poziomem zdrowia stała się impulsem do bardzo ciekawych badań, których wyniki można uznać za innowacyjne w tym obszarze.

Habilitantka jest autorką oryginalnych narzędzi pomiarowych, w tym kwestionariusza do pomiaru uzależnienia od pracy *Working Craving Scale* (WCS). Kwestionariusz jest operacjonalizacją konstruktów *work craving* i konsekwentnie dopełnia całość koncepcji (*Work craving: A conceptualization and measurement*; Basic and Applied Social Psychology, 2013, 35(6), 547–568). Badania dotyczące jego rzetelności jak trafności zostały starannie zaplanowane (w tym dotyczące zarówno struktury, jak i korelatów). Powstało narzędzie pozwalające na teoretycznie uzasadnione eksplorowanie w obszarze *work craving*.

Tak na marginesie – wysoko oceniam posługiwanie się narzędziami pomiarowymi przez Habilitantkę. Robi to w sposób świadomy, kierując się przy ich wyborze nie nazwami a założeniami leżącymi u ich podstaw. Można by powiedzieć, że jest to jedyny właściwy sposób działania w pracy naukowej i nie zasługuje na szczególne wyróżnienie, jednak bardzo często zdarza mi się recenzować prace, w których ich

autorzy podchodzą do problemu operacjonalizacji w sposób uproszczony i powierzchowny (kierując się wyłącznie nazwą metody a nie leżącymi u jej podstaw, założeniami).

Podsumowując: biorąc pod uwagę dotychczasowe osiągnięcia dr Kamili Wojdyło można zasadnie oczekiwać wysokiej pozycji Habilitantki w tym obszarze badań. Jestem przekonana, że będzie ona autorką niejednych, ciekawych badań.

Charakterystyka pozostałego dorobku naukowego

Pozostały dorobek, nie wchodzący w skład osiągnięcia naukowego obejmuje: 4 artykuły opublikowane w czasopismach znajdujących się w bazie Web of Science lub na liście (ERIH), 8 artykułów opublikowanych w czasopismach spoza tych list a znajdujących się na liście MNiSW (w tym 1 w języku angielskim i 4 współautorskie), 2 monografie, 5 rozdziałów w pracach zwartych (w tym 1 w języku angielskim i 3 współautorskie)

a) sumaryczny *impact factor* publikacji naukowych według listy Journal Citation Reports (JCR), zgodnie z rokiem opublikowania

Zgodnie z danymi podanymi przez Habilitantkę sumaryczny *impact factor* jej publikacji z bazy JCR, zgodnie z rokiem opublikowania, wynosi zgodnie z rokiem opublikowania: 10,47.

b) liczba cytowań publikacji według bazy Web of Science (WoS)

Liczba cytowań według bazy Web of Science wynosi 8, według Google Scholar –196 (stan na 15.07.2017); według Publish or Perish (ver.5.28.5718.6353) –155. Najczęściej cytowaną pracą jest monografia *Pracoholizm – perspektywa poznawcza*, 2010, Wydawnictwo Difin (33 cytowania) oraz artykuł z 2003 roku (czyli przed uzyskaniem stopnia doktora) *Charakterystyka problemu uzależnienia od pracy w świetle dotychczasowych badań* opublikowany w Nowinach Psychologicznych (20 cytowań).

c) indeks Hirscha opublikowanych publikacji według bazy Web of Science (WoS)

Indeks Hirscha według Web of Science wynosi 2, według Google Scholar – 8 i według Publish or Perish – 7.

d) kierowanie międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi lub udział w takich projektach

Habilitantka kierowała 5 projektami badawczymi (2 finansowane z funduszków MNiSW oraz NCN; 3 ze środków uczelnianych – Uniwersytetu Gdańskiego), w trzech innych była wykonawcą.

e) międzynarodowe lub krajowe nagrody za działalność naukową

Dr Kamila Wojdyło otrzymała w roku 2015, przyznany przez Prezydenta RP, Medal Brązowy za Długoletnią Służbę. Była także laureatką dwóch innych nagród.

f) wygłoszenie referatów na międzynarodowych lub krajowych konferencjach tematycznych

Habilitantka wygłosiła 34 referaty na konferencjach naukowych (z czego większość, około 70%, to konferencje międzynarodowe). Były to prestiżowe konferencje takie jak: 50th Congress of the German Society for Psychology (8–22 września, 2016, Universität Leipzig, Niemcy), 16th Congress of the European Association of Work and Organizational Psychology (22–25 maja, 2013, Münster, Niemcy) czy 15th conference of the European Association of Work and Organizational Psychology (25– 28 maja, 2011, Maastricht, Holandia). Były to zarówno wystąpienia na zaproszenie jak i z inicjatywy własnej.

Opinia

Habilitantka opublikowała po doktoracie (czyli w ciągu 12 lat) 19 prac naukowych. To średnio 1,7 publikacji rocznie. Wśród tych publikacji są dwie monografie. Publikacje składające się na pozostały dorobek naukowy dr Kamili Wojdyło konsekwentnie dotyczą problematyki nadmiernego obciążania się pracą i są na równie wysokim poziomie, jak te tworzące osiągnięcie naukowe. Tzw. indeks Hirscha (według bazy Google Scholar, w której indeksowane są także prace w języku polskim) wynosi 8 i świadczy o tym, że prace Habilitantki są dostrzegane w przestrzeni naukowej.

Generalnie mam wątpliwości czy łączenie doświadczeń psychologa praktyka z pracą naukową daje dobre wyniki w obu polach działalności, jednak w przypadku dr Kamili Wojdyło jest to wybitnie udane połączenie. Najlepszym tego przykładem jest wydana w roku 2016 monografia pt. *Uzależnienie od pracy. Teoria – diagnoza –*

psychoterapia. Integracja wiedzy w zakresie teorii zjawiska pracoholizmu jak i wyniki prowadzonych przez Autorkę badań empirycznych pozwoliła Jej na sformułowanie autorskiego modelu psychoterapii pracoholizmu w nurcie poznawczo-behawioralnym.

Ważnym obszarem działań naukowych Habilitantki jest konstruowanie narzędzi pomiarowych. Wszystkie one zostały opracowane bardzo starannie, od etapu założeń teoretycznych do etapu prac psychometrycznych (np. *Samoregulacja i samokontrola powinnościowe: analiza psychometryczna skali Rozbieżności Ja (SkRAP)*; *Psychologia Społeczna*, 2011, 4, 375–390 czy *Kwestionariusz celów osiągnięć – analiza rzetelności i trafności teoretycznej narzędzia*; *Przegląd Psychologiczny*, 2010, 55 (1), 9–28).

Aktywność naukowa Habilitantki to także skuteczne ubieganie się o finansowane projektów badawczych. Kierowała ona 5 projektami badawczymi (2 finansowanymi z funduszy MNiSW), w trzech innych była wykonawcą. Jest również osobą aktywną konferencyjnie i co warto podkreślić większość konferencji, w których brała udział to konferencje międzynarodowe.

Biorąc pod uwagę zarówno kryterium jakościowe jak i ilościowe z przekonaniem stwierdzam, że pozostały dorobek naukowy Habilitantki spełnia kryteria stawiane przez Ustawę o stopniach naukowych i tytule naukowym.

Charakterystyka dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz w zakresie współpracy międzynarodowej

a) udział w międzynarodowych lub krajowych konferencjach naukowych lub udział w komitetach organizacyjnych tych konferencji

Habilitantka brała udział w komitetach organizacyjnych i/lub programowych 6 konferencji naukowych. W jednej z nich była Przewodniczącą Komitetu Organizacyjnego.

b) otrzymane nagrody i wyróżnienia

Dr Kamila Wojdyło otrzymała (po otrzymaniu stopnia doktora) 3 wyróżnienia, w tym m. in. wyróżnienie Dyrekcji Instytutu Psychologii Uniwersytetu Gdańskiego dla członka Komitetu Naukowego za pracę na rzecz organizacji Konferencji Międzynarodowej *Motivation, Self-Regulation and Gender: Perspectives and Applications*, 2010.

c) udział w konsorcjach i sieciach badawczych

Była członkiem 2 międzynarodowych zespołów badawczych tworzonych (na poziomie instytucjonalnym) przez: (a) Uniwersytet Gdański (Instytut Psychologii) i Uniwersytet w Osnabrück, Niemcy (2011-2016) oraz (b) Uniwersytet Gdański (Instytut Psychologii) i Uniwersytet w Trier, Niemcy (2011-2016).

d) członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach

Aktualnie jest ona członkiem dwóch towarzystw naukowych: Polskiego Towarzystwa Terapii Poznawczej i Behawioralnej oraz European Association for Behavioral and Cognitive Therapies. W latach 2012-2014 była członkiem European Association of Work and Organizational Psychology.

f) osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki

Habilitantka, w trakcie pracy w Instytucie psychologii UG prowadziła zajęcia dydaktyczne zarówno w zakresie przedmiotów ogólnych (*Wprowadzenie do psychologii*), jak i przedmiotów specjalistycznych (*Pomoc psychologiczna*). Prowadziła także zajęcia autorskie, np. *Pracoholizm: symptomatyka, wyznaczniki osobowościowe, diagnoza czy Praca z problemem lęku w terapii poznawczo-behawioralnej*. Wygłaszała także wykłady oraz prowadziła seminaria dla różnych instytucji w Niemczech.

Jest autorką 4 artykułów popularnych, głównie w *Charakterach*.

g) opieka naukowa nad studentami i lekarzami w toku specjalizacji

Dr Kamila Wojdyło była promotorem 3 prac magisterskich, 2 prac dyplomowych (na Studiach Podyplomowych *Psychologia Przywództwa w Organizacjach*), co-promotorem 6 prac dyplomowych w ramach opieki naukowej nad studentami w toku specjalizacji (Uniwersytet Trier, Niemcy).

h) opieka naukowa nad doktorantami w charakterze opiekuna naukowego lub promotora pomocniczego

Nie sprawuje takiej opieki.

i) staże w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich

Habilitantka ma za sobą jeden staż naukowy (Georg-Elias-Müller Institut für Psychologie der Georg-August-Universität w Getyndze) oraz 3 staże w placówkach psychologicznych w zakresie praktyki psychologicznej,

j) udział w zespołach eksperckich i konkursowych

Jest autorką dwóch ekspertyz sądowych.

k) recenzowanie projektów międzynarodowych lub krajowych oraz publikacji w czasopismach międzynarodowych i krajowych

Dr Kamila Wojdyło była recenzentem dla Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii (recenzja projektu badawczego) oraz artykułów naukowych (w tym dla *Anxiety, Stress and Coping, Polish Psychological Bulletin* czy *Roczniki Psychologiczne*).

Opinia

Habilitantka, po otrzymaniu stopnia doktora, pracowała przez 8 lat w Instytucie Psychologii UG, a od 2014 roku pracuje w Instytucie Psychologii Polskiej Akademii Nauk. Jej dorobek dydaktyczny jest duży, zarówno w sensie różnorodności prowadzonych zajęć, jak i obciążeń godzinowych. Były to zarówno wykłady jak i ćwiczenia, w tym także przygotowane według autorskich programów.

W ramach zajęć autorskich Habilitantka prowadziła przez 6 edycji przedmiot *Pracoholizm: symptomatyka, wyznaczniki osobowościowe, diagnoza*, powiązany z podstawowym nurtem jej zainteresowań naukowych. W dużej mierze efektem tych zajęć była monografia *Pracoholizm. Perspektywa poznawcza*. Chciałabym ten fakt mocno podkreślić, gdyż przykład ten pokazuje, że zajęcia dydaktyczne mogą być źródłem rozwiązań wykraczających poza doraźnie realizowane cele nauczania. Wygłaszała także wykłady w języku niemieckim na zamówienie różnych organizacji niemieckich, np. *Bindungstheorie* (Naemi-Wilke-Stift, Guben, Niemcy, 2008).

Habilitantka aktywnie współpracuje z instytucjami, organizacjami i towarzystwami naukowymi. Jest członkiem Polskiego Towarzystwa Terapii Poznawczej

i Behawioralnej, a także European Association for Behavioral and Cognitive Therapies (EABCT). Jest rozpoznawana jako specjalista w zakresie uzależnień (szczególnie behawioralnych), o czym świadczy zaproszenie jej do zredagowania jednego z numerów *Psychoterapii Poznawczo-Behawioralnej, Czasopismo dla Profesjonalistów* pt. *Uzależnienia Behawioralne* (nr 2 (8) 2015). Z kolei Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Dział Rozwiązywania Problemów Hazardowych powierzyło jej recenzję projektu badawczego, a czasopisma *Anxiety, Stress and Coping, Polish Psychological Bulletin* czy *Roczniki Psychologiczne* recenzje artykułów do nich kierowanych.

Dr Kamila Wojdyła jest także aktywna w obszarze popularyzowania nauki. Publikowała przede wszystkim w *Charakterach* teksty poświęcone nadmiernemu obciążaniu się pracą (np. *Pustka pełna pracy* czy *Mroczne pragnienie*).

Biorąc pod uwagę trzecie kryterium, moja ocena jak równie pozytywna jak poprzednio.

Konkluzja końcowa

Podsumowując stwierdzam, że:

1. Dorobek naukowy przedstawiony w publikacjach dr Kamili Wojdyły jest ilościowo wystarczający i spełnia standardy akademickie jak i wymogi ustawowe.
2. Habilitantka, zarówno w pracach składających się na osiągnięcie naukowe jak i w pozostałych publikacjach wykazała się umiejętnością stawiania oryginalnych problemów naukowych.
3. Podejmowane tematy badawcze są ważne teoretycznie.
4. Prowadzone badania są zgodne ze standardami metodologicznymi.
5. Działalność dydaktyczna i organizacyjna świadczy o dobrym przygotowaniu do roli samodzielnego pracownika nauki.

Po przeanalizowaniu wszystkich materiałów prezentujących dorobek naukowy, dydaktyczny i organizacyjny Habilitantki stwierdzam, że dotychczasowy dorobek naukowy dr Kamili Wojdyły, jak też osiągnięcie naukowe pt. *Uzależnienie od pracy (work craving) – koncepcja, tryby samoregulacji oraz implikacje teoretyczne i praktyczne* mają znaczenie poznawcze i stanowią istotny wkład do współczesnej wiedzy psychologicznej. **Tym samym uważam, że spełnione zostały wymagania stawiane przez ustawę o tytule i stopniach naukowych.**